Ч. 268 (11.229). Львів, четвер 1. грудня 1927. Pocztowa opłata [illegible] ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Довершений факт.

Львів, 30. листопада 1927.

Виборчий бльок непольських народів став фактом довершеним. Одночасно з появою декрету президента польської республики про розвязання сойму і сенату з приводу покінчення пятилітньої каденції, підписано у Варшаві протокол про створення виборчого бльоку всіх непольських народів: українців, білорусів, жидів, німців і литовців.

В першу чергу впадає в очі факт одночасности тих двох подій: розвязання сойму і створення бльоку непольських народів. У звязку з тим можна би поставити питання: чому ініціятори і контрагенти бльоку так дуже поспішилися з його створенням? Чи з тактичних оглядів не краще було підождати з його оформленням?

Очевидно, в поодиноких національних угрупуваннях, які в принципі признавали потребу створення такого виборчого бльоку, були різні застереження щодо його складових частин. Особливо загострилися в останньому часі відносини українства з жидівством взагалі, а відносини на території Зах. України окрема. Також в жидівському таборі народсли непорозуміння між поодинокими гуртами і течіями та територіяльними групами. Треба було довшого часу на вирівнання всіх цих розбіжностей. Через те й справа бльоку зідсувалася в майбутність, а й взагалі було сумнівним його завершення. Зовнішні події вплинули на скоре сфіналізування бльоку.

Виявилося, що уряд, бажаючи всякими засобами осягнути більшість у будучому соймі, змагає до своєї цети per fas et nefas. Сама думка бльоку народів викликала обурення в півофіціяльній пресі. Погрози і заповідь заборон та репресій, яких посмак уже відчувається, примусили ініціяторів бльоку приспішити справу. Ці погрози вплинули й на тих, що ще хиталися, в напрямі рішаючім. Створення бльоку треба було приспішити ще й тому, що зявилася заповідь активного виступу уряду підчас виборчої акції. Що це значить, хіба не треба пояснювати. В р. 1922 уряд зберігав повну невтральність підчас виборчої акції, а що ділося у Сх. Галичині, яких „чудес" доказував ген. Сікорський! Тимбільше треба бути приготованим на всякі можливости і несподіванки в часі, коли урядові і півурядові чинники проявляють вже в теперішній вступній фазі незвичайно горячкову діяльність. Доля послів „Білоруської Громади" не ворожить добра й іншим послам „славянських меншостей". Всі ці причини примусили ініціяторів приспішити переговори та по змозі скоро завершити їх підписанням обовязуючого протоколу.

Одначе фіналізація виборчого бльоку непольських народів довершена лише в принципі. Вона ще не завершена у всіх подробицях. Річ ясно, що в склад бльоку входять всі непольські народи: українці, білоруси, жиди, німці і литовці. Виборчий бльок складається з національних груп, а національних обєднань поодиноких народів. Передумовою успішних наслідків бльоку непольських народів є створення національних бльоків поодиноких народів, яких завершенням являється виборчий бльок непольських народів.

З причин, зазначених в горі, та зогляду на невеликий протяг часу, який ініціятори бльоку мали до розпорядимости, неможливо було перевести рішаючого порозуміння в лоні кожної нації зокрема. Тому контрагентами бльоку непольських народів виступили великі партії та парляментарні групи менших партій, які були в становищі більшої рухливости і могли превенційно взяти на себе тягар відповідальности за довершений факт.

З українського боку протокол порозуміння в цій справі підписав д-р Дмитро Левицький, як голова Українського Нац.-Демокр. Обєднання, як авторитетний і відповідальний представник партії, яка виступила з ініціятивою українського національного бльоку, що вливається в бльок непольських народів. Ініціятива УНДО-ня обіймає з українських політичних організацій: соціялістів-радикалів, Селянський Союз і соціяльних демократів. Дві перші організації принціпово дали свою згоду на вступлення до національного бльоку непольських народів. Становище соц.-демократів поки-що невідоме, але воно зрозуміле з огляду на їх теперішній організаційний стан.

З білоруських організацій входять у склад бльоку обі оставші при житті білоруські партії: Селянський Союз і християнська демократія.

З жидівського боку входять до бльоку: сіоністи (крім сіоністів Галичини, як східної так і західної), мізрахісти (клерикальна група сіоністів), ґітахдутівці (трудова група сіоністів), безпартійні ортодокси, ремісники і купці (ці останні лише з Конґресівки, Виленщини і північних українських земель). Політична орґанізація ортодоксів „Агуда", яка за всяку ціну бажала причепитися до санації або польських консерватистів, тепер проситься до бльоку. З важніших жидівських організацій поза бльоком остають загальні сіоністи і купці Східної і Західної Галичини.

Німці і литовці в цілости входять в бльок (крім комуністичних гуртків).

Як бачимо, виборчий бльок непольських народів побудований на національній і демократичній основі. Є він союзом демократичних партій поодиноких народів, а його метою: створити реальні основи для взаїмної помочі і підтримки народів і горожан „другої кляси".

Українське громадянство, як найчисельніше з усіх „меншостей", подаючи помічну руку іншим народам, одночасно здобуває їх поміч на загрожених окраїнах української національної території: на Холмщині, Підляші і Лемківщині. Бльок непольських народів є одночасно висловом обєднання всіх народів та засвідченням їх положення в державі з „найдемократичнішою" конституцією. Цей бльок є могутньою противагою проти розкладової акції півофіціяльних чинників і заборолом проти зазіхань сервілістично-хлібоїдських „ячейок".

В основу бльоку положено не лише реально-здобувчі змагання, він є не лише асекурацією для осягнення політичного представництва кожної нації зокрема, але й має виразний ідеольоґічний підклад. Є це союз національно-самостійницьких груп, які не засклеплюються в питаннях дня, але мають на меті розвязку великої проблеми повноправности народів.

Ліста бльоку непольських народів іще не замкнена. В межах національного бльоку до неї можуть зголосити своє приступлення ще й інші політичні організації, одначе лише такі, що визнають принцип демократизму і повноправности всіх народів та не є обтяжені гріхами крамарського опортунізму.

На підмогу Рідній Школі.

За постійний приплив жертв на розбудову українського шкільництва.

(Проект із села.)

Від довшого часу читаємо в нашій пресі розпучливі голоси про дефіцит Рідної Школи, заклики, докори, то-що, але справи це мабуть не направляє. Вже нераз підносилося, що тільки й тільки можна би придбати фондів, якби кожна українська душа жертвувала по одній чи десять сотиків річно, але це, на жаль, проходить безслідно. На Р. Ш. складають жертви постійно тих кілька чи кільканацять тисяч людей, що на поширення її аґенд не вистарчає і Гол. Управа Р. Ш., замісць занятися творчою працею, мусить усю свою енерґію витрачувати на придбання фондів, приміщення то-що.

Недобір, відтягання сил від творчої праці буде завсіди продовжуватися, якщо ми не створимо постійного припливу фондів до Р. Ш. На мою думку такий постійний фонд можна би створити. А можна створити його тоді, коли ідею популяризуємо на селі. Дотепер наше селянство, не рахуючи коляди і писанки, дуже мало причинялося до удержання Р. Ш. І не дивниця. Більшість селянства не здає собі справи з того, які завдання має Р. Ш. і не бачить з неї ніякої безпосередньої користи для себе, з виїмком тих нечисленних місцевостей, де Р. Ш. має свої школи.

Треба отже ідею Р. Ш. поширити в найдальші закутини нашого села, а тоді й село відгукнеться своїм могучим голосом на заклик Р. Ш. Наш нарід є жертвилюбивий, на що нераз дав докази, треба тільки до нього прийти і то, не як бувало перед виборами, але прийти до нього з безперервною культурно-освітньою працею. Знаю, що наші селяни дають поважні жертви на ріжні „матечки", „кулка" і т. д., то певно дадуть їх і на Р. Ш. Треба тільки збудити зацікавлення села і то не тільки роботою, яку дала би Р. Ш. селу, але заінтересувати селян передовсім безпосередніми впливами на зїздах, нарадах, то що, не так, як то у нас часто буває, де береться селян радше для декорації.

Популяризацію Р. Ш. при помочі культурно-освітньої роботи на селі, думаю, не тяжко перевести. В кожнім суд. повіті найдеться кількох освічених людей (адвокат, суддя, лікар, агроном, професор і т. д.) і саме при помочі тих людей повинні кружки Р. Ш. поширюватися на село. Якби 5—6 людей, а це зовсім легко зробити, поїхало тільки десять разів річно на село з рефератами на ріжні теми, то обїхалиб за рік принайменше двічи всі села в повіті. Таким чином майже в кожнім селі суд. повіту відбувся би двічи виклад в імени Р. Ш. Наші селяни інтересуються нині викладами і їх цікавлять ріжні теми. Помічна в цій культурній роботі буде безперечно наша кооперація. Немалу прислугу можуть зробити для Р. Ш. священики й учителі, що перебувають постійно на селі.

Нашому селянинові тяжко приходиться дати грошеву, хочби й малу жертву на якунебудь ціль. Але на селі можна повести акцію в інший спосіб, а саме шляхом збірок в натурі. Про це, що нашому селянинові лекше дати жертву в натурі, хоч вона далеко більша, свідчать хочби збірки на жертви повени. Але Р. Ш. не може обмежитися до припадкових збірок, тільки мусить мати запевнений постійний приплив гроша, щоб Гол. Управа всю свою енерґію могла звернути на свої справжні цілі, на виховання молоді.

Подаю тут іще один плян для запевнення постійного припливу гроша до Р. Ш. А саме цей приплив можна осягнути з курей. Може на перший погляд дивна гадка, але думаю, що доцільна і не дуже трудна до переведення. Представляю собі справу в той спосіб, що кружки Р. Ш. поширюються і на село. Господарі, члени кружка, замісць грошевих вкладок, записують на Р. Ш. по одній курці. Курка лишається на господарстві дотичного члена, він її годує, а всі яйця від тої курки передає до кооперативи. Місцевий комітет що місяця розчисляється з кооперативою і гроші висилає до Гол. Управи. Не представляю собі, щоб це було неможливе до переведення. В селі найдеться завсіди кількох жертвенних господарів, що зроблять початок і потягнуть за собою як не ціле село, то в кожнім разі поважну кількість, бо чому мовляв, я маю бути гірший від сусіда?

По польській статистиці тільки в трьох східньо-галицьких воєвідствах (вилучивши польські повіти з львівського воєв.) є 767.831 самостійних селянських господарств, а саме у воєв. львівськім 283.995, у станиславівськім 234.865, у тернопільськім 248.971. Якби й відчислити ще від тих 767.831 господарств 15 проц. на не-українські, то в тих трьох воєвідствах Галичини українські селянські господарства становлять 625.657 госп. одиниць. Приймаючи ідеальний стан, що кожне господарство записалоб одну курку до Р. Ш., Р. Ш. розпоряджалаб 652.657 шт. курей. Рахуючи тільки по 80 шт. яєць від одної курки річно, далоб це 52.212.560 шт. яєць, що перечислене по 13 сот. за яйце далоб суму 6,787.632.80 зол.

Ясно, що в практиці не так легко це зробити, щоб кожне господарство відразу записало на фонд Р. Ш. по одній курці. Але при серіозній роботі справа піде і протягом 2—3-ох літ можна буде допровадити до того, що бодай у значній частині наших господарств Р. Ш. буде мати свої кури, які будуть постійним джерелом її доходу. Вірю, що справа є до переведення, треба би тільки з розмислом до неї взя-

тися. Богато моглаб помогти в тому ділі „Спілка Українських Агрономів“, що займається продажю насади расового дробу, розсилаючи певну кількість яєць з призначенням для Р. Ш.

Інж. Ол. Охрим.

Більшовики і алькоголь.

Монополь алькоголю одним з найбільших джерел доходу в СРСР.

Захопивши владу в свої руки комуністи проголосили безпощадну боротьбу з алькоголізмом і заборонили всяку торговлю алькоголем, іншими словами заборонили взагалі пити горівку. Одначе проголошена боротьба не дала комуністам ніяких реальних успіхів.

Піянство не тільки не впало, але навпаки зросло і стало небезпечнішим ніж було досі, бо чисті алькоголічні напитки почала заступати самогонка, що зігнала багато-багато людей зі світа наслідком затроювання організму. Виповіджено тоді безпощадну війну самогонці та її фабрикантам. Богатьох „самогонщиків“ навіть розстріляно. Але й це її продукції не зменшило.

Коли введено в життя нову економічну політику, коли приступлено до відбудови промислу та й взагалі державного життя, державні чинники спостереглися, що держава має замало прибутків зі самих податків, які платнло виключно селянство, та зрозуміли, що на відновy промислу треба шукати і якихсь інших прибутків, бо західні капіталісти позичок не давали. Пригадали собі тоді на горівку. Получили корисне зі солодким і рішили в імя боротьби зі самогонкою та в імя придбання потрібних державі прибутків вернути до традицій Вітте та ввести в життя алькогольний монополь і тим самим приступити до його продукції. Самозрозуміло, що боротьба з алькоголізмом пішла в дубину, а держава, радянська держава, стала замісць самогонщиків сама доставцем алькоголю для своїх горожан.

Ось недавно закордонні делегати робітництва запитали Сталіна, як він представляє собі боротьбу з алькоголізмом при істнуванні державної монополії, на що він заявив:

„Тепер горівка дає більше чим 500 міліонів карб. прибутку. Відмовитися тепер від горівки значить відмовитися від прибутку. Я вже не кажу про те, що повільна відмова від горівчаної монополії позбавилаб наш промисл більше чим пів міліярда рублів, яких не булоб чим заступити“.

Отже тепер нема мови про те, щоби комуністи відмовилися від достави алькоголю своїм громадянам, а тим самим не може бути й мови про боротьбу з алькоголізмом. Як представляють собі у будуччині „боротьбу“ з алькоголізмом урядові чинники СРСР, видно найкраще з конкретного зіставлення цифр про пятилітній плян продукції промислових виробів у СРСР. На основі обрахунків учених радянських статистиків цей плян представляється в цифрах ось як: протягом пятьох найближчих літ продукція матерій зросте на 41 відс., кальошів на 88 відс., шкла на 96 відс., чавуна на 113 відс., мила на 121 відс., а горівки на цілих 227 відсотків. Ось яке виглядає перспектива „обмеження“ алькоголізму і боротьба з ним у теперішньому царстві комуністів.

Цеї слабої сторінки радянської дійсности не поминула використати у своїх аргументах проти політики правлячої більшости і теперішня опозиція. У своїх писаних контртезах до політичних тез ЦК партії та її політбюра вона зве горівчаний промисл „провідною“ галузкою державного промислу і злобно завважує, що „проголошену в тезах (правлячої більшости) боротьбу з піянством, намічується вести покищо при допомозі збільшення норми зуживання горівки в трое більше на душу ніж досі“.

Комуніст Дейчман підкреслює у своїй статті про алькоголізм у СРСР застрашаючий зріст піянства і наводить на доказ статистичні дані про уживання алькоголю в міліонах ведер починаючи від 1923 р., тобто від заістнування алькогольного монополю. Отже в 1923—24 р. зужито 0,8 міл. ведер, у 1924—25 р. уже 4,1 міл., в 1925—26 ще більше, бо 20,5 міл., а в 1926—27 р. аж 31,5 міліонів ведер. Цифри показні, нема що казати. Але ще краще дасться ілюструвати застрашаючий зріст піянства іншими цифрами. У 1923 році вмирало в Петербурзі наслідком алькоголізму 1,7 людей на сотню тисяч, а до 1926 р. смертність з тієїж причини зросла в шестеро і досягнула 10,9 випадків на сто тисяч населення.

Цифри, як бачимо, доказують, що піянство зростає в СРСР з року на рік дуже інтензивно. Та це не перешкоджує компартії далі ухвалювати всякі постанови про нещадну боротьбу з алькоголізмом, а Сталінові це цілком не вадить заявити чужоземним делеґатам, що алькоголізм у СРСР постепенно буде знищений.

„Тепер — казав він — наша політика заключається в тому, щоби постепенно скорочувати виріб горівки. Я думаю, що в найблищчій будуччині нам удасться взагалі скасувати горівчану монополію, вкоротити виріб спірітусу до мінімуму, необхідного для технічних цілей, а в слід за тим зліквідувати взагалі продажу горівки“.

Щоби себе оправдати перед чужинними робітничими делеґатами за введення державної торговлі горівкою в СРСР, Сталін найшов і готових виновників цего невідрадного вчинку. Вину за це поносять західно-европейські пролетарі.

„Я думаю, — сказав він делеґатам — що нам не прийшлось би мабуть мати до діла з горівкою, і з численними іншими немилими справами, колиб західньо-европейські пролетарі взяли владу в свої руки і дали нам допомогу. Але щож робити! Наші західньо-европейські брати не хочуть покищо брати влади і ми примушені давати собі раду покищо нашими власними засобами. Та це вже не наша вина, це — доля! Як бачите, деяка частина відповідальности за горівчану монополію в СРСР паде і на наших західньо-европейських друзів“.

Ось вам „віз і перевіз“ комуністичного диктатора! Та це річи зовсім не зміняє. Населення СРСР чим далі тим більше розпивається, в тім числі і комуністи, а при пропаганді протирелігійних кличів, при поборюванні релігії взагалі, котиться в моральну пропасть. Кидається серед нього страшна моральна гангрена, яка його й десяткує, особливо по містах і промислових осередках. Одначе слід ствердити, що серед великої частини населення йде останніми часами завзята боротьба проти тих невідрадних явищ. Ведуть ту боротьбу передовсім усі ті елементи, які згуртувалися міцно біля церкви, які протиставлять себе більшовицькому матеріялістичному світоглядові та стоять на сторожі християнської моралі. Вони здобувають собі з дня на день чимраз-то більше прихильників і союзників передовсім серед тих, що засуджавши більшовицької матеріялістичної „етики“ та набравши до неї обридження, від чахнулися від неї безповоротно. Можна надіятися, що невдовзі наступить там перелом і що теперішня моральна меншість вибореперемогу та положить край етичному звиродн юванні населення.

Експорт України в 1926-27 р.

Заступник народнього комісаря торговлі в уряді УСРР Коломойцев подав співробітникові „Вістей“ ось які дані про український експорт у 1926/27 господарському році:

Загальна сума експорту хлібного і нехлібного виносила в минулому господарському році 147.633 тисячів карбованців проти 93.609 тис. карб. у попередньому р. З зіставлення тих цифр виходить, що експорт українського добра в 1926/27 році

М. ЗОЩЕНКО.

Коза.

III.

Біля помийниці стояла коза. Була вона безрога, і вимя у неї висіло до землі.

„Жаль, — зі смутком подумав Забежкін — стара коза, дай, Боже, їй здоровля!“

На подвірі хлопчики в чижики гралися. А біля рундика дівка якась столові ножі чистила. І до того вона з такою лютістю чистила, що Забежкін, забувши про козу, став як вкопаний.

Дівка люто плювала на ножі, виригувала слину таки просто, встромлювала ножі в землю і встромлюючи, сама хиталася карачки і навіть хопіла.

„От дурепа!“ — подумав Забежкін.

Дівка знесилювалася.

— Гей, тітко, — сказав Забежкін гучно — де це тут винаймають кімнату?

Та зненацька відчинилося вікно над Забежкіном, і чиясь бабяча опухла голова, завязана хусткою, виглянула на подвіря.

— Товаришу, — спитала голова — чи не вченого агронома Пампушкіна потрібно вам?

— Ні, — відповів Забежкін, знімаючи картуз — не маю чести... я в справі, так би мовити, кімнати, яку винаймають.

— А коли вченого агронома Пампушкіна, — продовжувала голова — то не ждіть даремне, він сьогодні ніяк не може приняти, він наукову працю про щось пише.

Голова обернулася назад і за хвилину знову виглянула.

— „Декілька слів в обороні огородних шкідників“...

— Що-о? — спитав Забежкін.

— А то хто питає? — сказав агроном, сам підходячи до вікна. — Здорові були, товаришу!... То бачите стаття „Декілька слів в обороні огородних шкідників“... Та ви виходьте на гору.

— Ні, — сказав Забежкін, лякаючись, — я кімнату, яку винаймають...

— Кімнату? — спитав агроном з явним смутком. — Ну, так ви після кімнати... Та ви не стісняйтеся... Трете число, вчений агроном Пампушків... Уськa собака знає...

Забежкін кивнув головою і підійшов до дівки.

— Тіточко, — запитав Забежкін, — чия це, наприклад буде коза?

— Коза ніби? — спитала дівка. — Та коза з четвертого числа.

— З четвертого? — охнув Забежкін. — Чи не там то, простіть, винаймається кімната?

— Там, — сказала дівка. — Лише, що кімната винаймлена.

— Як же так? — іздякався Забежкін. — Цього не може бути! А ти що, сказилася, чи що? Як же це так — кімната винаймлена, коли я і час витратив, проїзд, турботи...

— А не знаю, — відповіла дівка — може й не винаймлена.

— Ну, то-то — не знаю, дурепа одна. Не знаєш, то краще й не говори. Не перекручуй подій. Ти ось краще про кури скажи — чиї це кури ходять?

— Кури ніби? Кури Домни Павловни.

— Що то за Домна Павловна? Чи не вона то винаймає кімнату?

— Винаймлена кімната — з серцем сказала дівка, в подолок збираючи ножі.

— Брешеш. Єй-Богу, брешеш. Оголошення е. Колиб оголошення не було, тоді інше діло — я не противився би. А тут оголошення. Колом не вибеш... Наторочила, як собака: „винаймлена, винаймлена...“ Дурепа одна. Ти скажи краще: індик — уже певне не її?

— Її!

— Ай-я-яй! — здивувався Забежкін. — Адже вона богата дама?

Дівка нічого не відповіла, гукнула в долоню і відійшла.

Забежкін підійшов до кози і пальцем доторкнувся її мордочки.

„От, — подумав Забежкін — якщо зараз лизне в руку — щастя: моя коза“.

Коза понюхала руку і тонким кострубатим язиком лизнула Забежкіна.

— Ну, ну, дурепа! — сказав, задихаючись, Забежкін. — Шкоринку хочеш? Ех, щойно була в кишені шкоринка, та чогось не можу найти... Нагадав: зїв я її, Машко. Зїв, даруй... Ну, ну, відтак дам...

Забежкін, серед незвичайного схвилювання, найшов четверте помешкання і постукав в зелену драпtиненьку церату.

— Ви чого? — запитав хтось, відчиняючи двері.

— Кімната.

— Кімната винаймлена! — сказав хтось басом, намагаючись зачинити двері. Забежкін міцно держав їх руками.

— Дозвольте, — сказав Забежкін, лякаючись, — як же так? Дозвольте-ж увійти, шановний товаришу... Як же це так? Я час змарнував.. Проїзд... Оголошення врешті...

— Оголошення? Іване Кириличу! Чому-ж це ти оголошення не зняв?

Тут Забежкін підняв очі і побачив, що розмовляє з дамою та що дама — величезних розмірів. І ніс у неї ніяк не менший від Забежкінського носа, а корпус такий обемистий, що з нього можна сміло викроїти двох Забежкіних, та й ще дещо лишиться.

— Добродійко, шановна мадам, — сказав Забежкін, знімаючи картуз і чомусь присідаючи, — мені би хоч комірку яку-небудь поганеньку, цюпку, цюпочку...

— А ви що за один? — спитала добрячим басом Домна Павловна.

— Службовик...

— Ну, щож, — сказала Домна Павловна, зітхаючи, — нехай і так. Є ще в мене одна кімнатка. Лише не ображуйтесь — біля кухні...

Тут Домна Павловна ще раз із невідомої причини сумно зітхнула і повела Забежкіна в кімнати.

— Ось, — сказала вона — погляньте. Скажу просто: погань кімната. І вікно — нікчемне. І виду ніякого, а в стіну. А ось з гарною кімнатою спізнилися, батеньку. Винаймлена гарна кімната. Військовому телеграфістові винаймлена.

— Прегарна кімната! — замітив Забежкін. — Мені незвичайно подобаються такі кімнати біля кухні... Дозволите — я переїду завтра...

— Ну, щож? — сказала Домна Павловна. — Нехай і так. Переїзджайте.

Забежкін низенько вклонився і вийшов. Він підійшов до воріт, іще раз зі смутком прочитав оголошення, зложив його і сховав у кишеню.

„Так, — подумав Забежкін — важко, важко приходить щастя... Ось інші до Америки або до Індій дуже просто їздять і винаймають кімнати, а тут... Та ще телеграфіст... Який то телеграфіст? А коли, скажім, той телеграфіст перешкодить? Важко важко приходить щастя!“

(Продовження буде.)

...сильно зріс. Експорт хліба зріс на 63,5 міл., а експорт інших нехлібних річей на 43,1 міл.

З нехлібного експорту на першому місці стоїть вивіз скота і домашньої птиці. В останньому році сума експорту виносила в тій ділянці 20.200 тисяч карбованців. Друге місце займають продукти гірничого промислу, а саме: руда, вугіль, антрацит, сіль та каолін. Тих продуктів вивезено на суму 12.800 тисяч карбованців. Найбільше антрациту вивезено, наприклад, до Італії. На третьому місці йде група продукції харчового промислу на суму 9.100 тисяч карб. Абсолютна цифра нехлібного експорту складала в минулому році приблизно 49,3 міліонів карб. проти 36,8 міл. карб. в попереднього 1925/26 р. Українські установи перший раз перевищили в 1926/27 р. плян експорту нехлібних продуктів. Всього вивезено на 5,7 міл. більше ніж було передбачено. Першорядне значіння для перспектив розвитку дальшого експорту мають, як показала дотеперішня практика, бекон (вироби зі свинячого мяса і сала), якого вивезено на суму 2,8 міл. карб., яйця, що їх вивезено на суму 12 міл. карб., цукор, вивезений на суму 8,9 міл. карб., камяновугільний пек, смушки, живі свині та текстильні вироби.

З експортних організацій на першому місці сумою експорту стоїть Укрдержторг, що вивіз 65 родів експортних товарів на суму 12 міл. карб. Далі — Південрудний трест, що експортував своєї продукції на 8,7 міл. карб. Кооптах вивіз за кордон яєць та птиць на 8,1 міл. карб. Донвугілля вивіз своєї продукції на 3,9 міл. карб. Вперше в минулому році значну ролю відограв приватний експорт (головним чином, турецьких купців, концесійного підприємства „Сборсырье" та Одеського т-ва „Самоснабжение"), що виніс 1,5 міл. карб. В нехлібному експорті розмірно малу участь брала кооперація, — ВУКС експортував товарів на 1.047 тис. карб., а Сільський Господар — тільки на 30 тисяч карб.

Між іншим, треба особливо підкреслити — кінчить Коломойцев — значний зріст якости нашого експорту — досить сказати, що на паризькій виставці харчових продуктів експортні товари України одержали поважну нагороду. Завдання нового року в галузі експорту полягають головним чином в поширенні експорту нових товарів і зокрема — в поширенні експорту охолодженого та мороженого мяса. Новий одеський холодник є основним знаряддям в розгортанні нового українського експорту, що обіцяє заняти одне з найважніших місць в українськім експорті. 6-го листопада з Одеси відплив перший рефрижиратор-пароплав „Дон" з вантажем мороженого мяса до Генуї та Марселю. Нині перебудовано одеські різниці, закінчується будування підїздних колій до різниць та холоднику. Зі кордону прибувають спеціяльні групові автомобілі для перевозки охолодженого мороженого мяса. Радторгфльота придбала закордоном рефрижираторні судна вмістимістю 3000 тон, що робитимуть правильні рейси між портами Чорного та Середземного моря перевозячи продукти, що швидко псуються.

Радянська Україна

Вимога „популяризувати Україну на Дніпрельстані".

У харківських „Вістях" помістив П. Лісовий у кількох фейлєтонах свої враження з трудового побуту на Дніпрельстані. З тих фейлєтонів бачимо, що біля Кічкасу відбуваються над Дніпром дійсно великі підготовчі роботи до будови гідравлічної електростанції. При роботах занятi тисячі робітників. У кінцевих заввагах до фейлєтонів Лісовий зазначує, що дніпрельстанські будови відвідує богато людей і зпоза України, з Уралю, з Сибіру, з північного Кавказу, Москви, Ленінграду і т. д. Всі вони бажають вивезти зі собою якісь памятки з побуту на Дніпрельстані. Одначе не мають що вивезти і тому задовольняються камінчиками. Лісовий підносить потребу видання відповідних інформаційних брошур з ілюстраціями та видівок Дніпрельстану, які радо будуть купувати відвідувачі.

Крім того робить автор докори українським письменникам, що досі ніхто з них не заінтересувався Дніпрельстаном, ніхто не звернув уваги на ту кипучу працю, що там розвинулася, і яка може дати безліч матеріялу і сюжетів для літератів. І це діється тоді, коли російський письменник Ф. Гладков їде для довшого побуту у „Дніпрельстан". Та порушує Лісовий ще важнішу справу, а саме: „другу катеґорію питань, — пише він дослівно — що їх ніяк не можна обійти, я характеризую словами: „Здесь Русь, здесь Русью пахнет!" Я не вкладаю в ці слова істотного та сакраментального змісту. Але кажу: є усюди „Днепрострой" і немає „Дніпрельстану". І дядько український, що приїздить сюди подивитись не бачить своєю мовою ніякого напису. Може це дрібниця, але вона якось неприємно ріже ухо й око. На Дніпрельстані чимало (лише чимало?) робітників українців. На жаль, я не встиг ознайомитися з тим, як їх культурно обслуговують. Але ось факт. Представник філії „Вістей" жалувався мені, що, наприклад „Всесвіт" (український журнал. — Ред.) не виписується для жадного червоного куточка! Як розцінювати це? Не бажають, очевидно, але хто не бажає? На Дніпрельстані працюють робітники з усіх кутків Радянського Союзу. Що вони знають про Україну, де буде стояти Дніпрельстан, що буде обслуговувати українську промисловість і українське сільське господарство? А нам здається, що більшість робітників навіть і не розуміє того, що таке Україна, Радянська Україна. Обізнати їх з нею треба і слід. Ось що я розумію під словами „популяризувати Україну на Дніпрельстані".

Так малює національне положення українців і України на Дніпрельстані комуніст, а не який „контрреволюціонер" чи „білогвардієць" — націоналіст український. А якже направду виглядав би малюнок націоналіста? „Здесь Русь — каже Лісовий —Здесь Русью пахнет". От вам і національна і до того „найсправедливіша" національна політика Москви на Україні!

Науково-дослідчі інститути на Україні.

Досі є на Україні 10 науково-дослідчих інститутів. Перед революцією не було ні одного з них, а більшість їх повстала в двох останніх літах. На першому місці щодо наукового та грошового вивінування стоїть харківський **Інститут марксизму.** При ньому працює нині аж 119 наукових аспірантів тобто кандидатів на професорів. Складається він з таких відділів: 1) економічного; 2) історичного; 3) фільософічно-соціольоґічного. (Тут слід замітити, що при Українській Академії Наук є катедра марксизму і ленінізму). Інститут має свій періодичний орган п. н. „Прапор Марксизму". Далі йдуть: Український **біохемічний інститут** у Харкові. Він повстав у 1925 р. Тепер має такі відділи: 1) біохемія авітам. 2 біохемія ендокритних залоз; 3) біохемія головного мозку. Третій — це **анатомо-патольоґічний інститут** теж у Харкові, що повстав з науково дослідчої катедри в 1925 р.

В Київі є: український **інститут книгознавства,** що повстав у 1922 р. з правобережньої філії української книжкової палати. Цей інститут видає вже 5-ий рік свій орган „Бібліольоґічні Вісти". **Інститут педагоґіки і рефлексольоґії** істнує від 1925 р. в Харкові і повстав з науково-дослідчої катедри. Він має теж свій орган під назвою „Український Вістник експериментальної педагоґіки та рефлексольоґії". В Київі повстав у 1925 р. український **інститут водного господарства.** Він має шість відділів: 1) гідрольоґії; 2) водяних шляхів; 3) водяної енерґії; 4) гідроґеольоґії та підземних вод; 5) меліорації; 6) гідробіольоґії. Український **інститут цукрового промислу** істнує в Київі від 1925 р. і повстав з дослідчої катедри. Він студіює всі справи звязані з цукровим промислом. Орган інституту досі не зукраїнізований.

В організаційній стадії є такі інститути: **ім. Шевченка** у Харкові, що має займатися студіями всіх матеріялів, які відносяться до Шевченка та його доби; **український фізичний інститут** у Одесі; український **географічний інститут** у Харкові; український **геольоґічний інститут** у Київі; український **ботанічний інститут** теж у Київі.

Тому кілька днів рішила Всеукраїнська Рада Народнього Господарства зорганізувати в Харкові науково-дослідний **інститут силікатного промислу.** Директором інституту має стати проф. Орлов.

Відкриття робітничого університету в Харкові.

Перед 123 роками відкрито в Харкові заходами українського дворянства університет, що хоч і мав зовнішньо російський характер, то мав служити інтересам української культури. Нині з того університету повстало кілька інститутів. А 15. листопада п. р. відкрито знову у Харкові новий, тим разом робітничий університет. Виклади будуть на ньому відбуватися вечерами. Завданням університету підвищувати фахові кваліфікації робітництва. Принято до нього 850 студентів-робітників.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Шлеський „герой" — лицарем промислу.

Маршалківський суд над пос. Корфантим.

Ще перед розвязанням сойму в приспішеному ході відбувався маршалківський суд над пос. В. Корфантим, відомим „шлеським героєм" і одним з керманичів польської християнської демократії. В склад суду входили посли: Туґут (предсідник) і Праґер та Жултовський (як судді). Мали вони розглянути дуже складну справу закидів, які від довшого часу мутною хвилею переливалися в „санаційній" пресі. Сконкретизовано їх в трьох головних закидах, а саме: 1) що пос. Корфанти допускався податкових надужить в некорить держави, 2) що він брав субвенції від посторонніх організацій незгідно з характером посла і публіциста і 3) що він як голова надзірної ради Шлеського Банку поступав незгідно з постановами права і чести.

Щодо першого закиду, то не найдено глибшої основи. Зате другий закид підтверджено в цілій основі. А саме стверджено, що пос. Корфанти одержав від горішньошлеського Гірничо-копальняного Союзу, а радше від спілки „Фідуція" від 1. липня 1926: а) на купно „Друкарні Польської" у Варшаві в корисгь Союзу, б) на купно щоденника „Ржечпосполіта" і в) на покриття дефіциту того щоденника квоту 2.157.638.41 зол. В листопаді 1926 додатково на ті самі ціли одержав від Союзу 62.452 зол. Крім того в „Друкарні Польській" друковано від 1. січня 1927 „Ржечпосполіт-у" безплатно (до висоти коштів друку 18.000 зол. місячно), а на щоденник „Польонію" в Катовицях виплачував Союз пересічно 20.000 зол. місячно.

Згаданий Союз є організацією, що репрезентує інтереси великого промислу на Гор. Шлеську. Спирається він на чужому капіталі горожан польських, німецьких, англійських, французьких, американських й інших, але переважають в ньому капітали німецькі. Субвенції були давані виключно на пропаганду господарчих цілей Союзу. Та всетаки суд ствердив, що

„побирання субвенцій від горішньошлеського Гірничо-копальняного Союзу в умовинах, в яких він то зробив, не лицювало з гідністю посла і публіциста".

Лагодячою обставиною в цій прикрій афері є хіба те, що субвенції від Союзу побирав і щоденник „Messager Polonais", який має характер півофіціяльного органу.

Третій закид теж випав неґативно для обвинуваченого. Пос. Корфанти був головою надзірної ради Шлеського Банку, в якому половину акцій має державний скарб. Як голова надз. ради пос. Корфанти був покликаний до нагляду над діяльністю дирекції банку. Тимчасом він користав з кредитів банку або на власний рахунок, або на рахунок своїх видавничих підприємств. В дні 30. вересня 1925 кредити, уділені пос. Корф. виносили 12 прц. всіх кредитів, уділених банком, не вчисляючи кредитів для промислової установи, в якій частинно він був заінтересований. З огляду на те суд рішив, що

„поведінка пос. Корф. як голови надз. ради Шлеського Банку, не була згідна з постановами права і добрими купецькими звичаями".

Одначе суд стверджує, що пос. Корф. сплачує затягнені в банку зобовязання.

Так у світлі марш. суду виглядає один з керманичів польської християнської демократії. Годиться ще додати, що в своїх органах („Ржечпосполіта" і „Польонія") пос. Корфанти вів крайно україножерну політику. Зате він ощаджував німців. І не диво!

Найближчі завдання в галузі піднесення сільсько-господарської продукції.

I.

Необхідність зацікавлення української інтеліґенції успіхами сільсько-господарської науки та практичного сільського господарства.

Часто чуєш твердження, що українські землі, то — землі аґрарні, що народ наш — хліборобський, що через те нам українцям на сільське господарство треба звертати особливу увагу. Ніхто заперечувати цьому не стане, бо як же інакше можна назвати народ, 90 проц. якого працює коло землі і може лише 10 проц. — в інших галузях людської діяльности. Але слова остаються словами — їх повторюють, як вивчені догми, не чіпаючи серця і розуму, не викликаючи вчинків, що мусілиб льоґічно випливати зі згаданого твердження. Фактично наша інтеліґенція, особливо по цей бік Збруча та Дністра, замало цікавиться питаннями аґрономії і сільського господарства.

Навіть в тих наших організаціях і установах, які ніби то покликані захищати інтереси українського сільського господарства, справі піднесення с.-господарської продукції уділюється як найменьше уваги. Можнаб це доказати цифрами і фактами, але не стану того робити, щоб на нікого не вказувати, нікого не ображати і не обтяжувати читача фактичним матеріялом.

На мою думку, це головна причина того, що ми стоїмо на місці, що ми за десять років після світової війни зробили порівнюючи значно менше ніж інші, навіть так само як і ми, поневолені народи.

Фактично лише единий вид капіталів находиться в руках наших земляків — це засоби с.-г. продукції. Ні капіталами промисловости, ні капіталами транспортовими, ні навіть торговельними наша нація фактично не володіє. Отже цілком льоґічно і доцільно булоб до тої землі, до тих капіталів, які є в руках наших земляків, додати ще відповідне с.-господарське знання, аби українець — власник землі і с.-г. капіталів міг їх (землю та капітали) найдоцільніше, з найбільшою для себе і країни користю використати.

Лише після цього моглиб накопичитись вільні капітали, які відпливалиб зі сільського господарства в промисл, транспорт, торгівлю. Сільське господарство для нас, українців, є вихідною базою, з якої лише й може розвинутись ціле наше народньо-господарське життя. Надіятись на те, що ми в ближчому часі зможемо створити свій промисл, свій транспорт, свою торгівлю на чужі, позичені капітали чи заслужити їх (капітали), працюючи в чужих підприємствах, як службовці — на мою думку, не маємо підстав. Це шлях занадто далекий і трудний.

Стою на попередньому твердженні, що для українського народу по той і по цей бік Збруча та Дністра тепер є один лише шлях до накопичення національних капіталів, до розбудови цілого народнього господарства — це сільське господарство. Тому й справу піднесення с.-г. продукції вважаю першорядною, головною серед наших національних справ. Докиж нема з боку нашої інтеліґенції щирого, ентузіястичного зацікавлення цією галузею людської діяльности, доти й сама ця галузь не зможе розвиватись, доти на мою думку взагалі наш на-

род буде бідним і малокультурним.

Ще перед світовою війною сільсько-господарський агент Катеринославського губерніяльного Земства барон Розен, аналізуючи причини швидкого господарчого розвитку Сполучених Держав Америки писав ось що:

„Одно з найцікавіших явищ суспільного життя останнього часу в Сполучених Державах уявляє з себе небувалий зріст зацікавлення до питань агрономічної допомоги населенню з боку найріжноманітніших елементів людности й особливо з боку ріжного роду комерційних підприємств. Промислові кляси ніколи, здається, не усвідомлювали собі з такою ясністю, до якої міри їх власний добробут тісно звязаний з добробутом рільничого населення і яке істотне значіння має для них самих (а не тільки для фармерів), діяльність агрономічних осередків, особливо відділів агрономічної допомоги. Ніколи ще комерційні організації не давали останнім (агрономічним осередкам) такої великої матеріяльної і моральної підтримки і, що особливо важне при тому, то робиться це все зовсім не в дусі благодійности, а як суто „деловий ґешефт“. Агрономічні потяги американських залізничних компаній — „інститути на колесах“, розповсюдження сорта пшениці „Маркіз“ мукомолами й інші заходи належать до цього роду „підприємств“.

Оця підтримка всіх кляс людности і всіх фахів — вона і є причиною успіхів американської агрономії. Очевидячки серед українського народу мусить явитись також увага до цієї роботи. Самозрозуміло, що й кожний наш інтелігент мусить запамятати та усвідомити собі твердження французького державного діяча Тьера, що: „розвинене сільське господарство творить добробут і могутність держави, оживлює торг, науки, мистецтва і всяку промисловість“, або ще кращі, щиріші, пророчі слова бувш. директора Петровсько-Розумовської Академії проф. В. Вільямса: „Горе тому народові, у якого рільнича промисловість спинилась в своєму розвитку: спиниться праця його творчої думки, погасне і спиниться в своєму розвитку його національна культура і, поволі деґрадуючись у своєму регресі, такий нарід неминучо позбудеться своєї самостійности в родині народів і його проковтнуть інші народи — занадто бо цінний продукт рільництва і занадто велика потреба в ньому всіх, щоб допустити на довший час не досить повне використовування рільничої території!“ А чиж ми, українці, використовуємо вповні наші землі?!

Вина за мале зацікавлення нашої інтелігенції питаннями сільського господарства в першу чергу падає на наших агрономів, які відстають від інших фахів у своїй активности, рухливости та настирливости. Але й інші наші чинники, як школа, преса, видавництва, кооперація, „Просвіти“, політичні організації поносять за те також значну частину відповідальности. Цілий український рух до цієї пори був, так сказатиб, занадто „гуманізарним“ — занадто багато зверталось уваги на освіту та інформацію загальну і політичну і занадто мало на освіту та інформацію професійну. В найближчий час мусимо це ненормальне положення вирівняти.

Агр. Віктор Доманицький.

Національний український хор Дмитра Котка.

Три фази його розвитку.

Хто з галицької інтелігенції не був на концертах хору Котка? Здається, нема ні одної інтелігентної особи, котра не чулаб цього хору, що більше, десятки тисяч селян насолоджувалися піснею у виконанні цього хору. Нема на Галицькій Землі трохи більшої місцевости, кудиб цей хор не загостив і своєю піснею не розбуджував у менше музикальних подиву, а в музикальних просто захоплення. Всім нам ще в памяти перші виступи хору Котка і цей ентузіязм, з яким наша суспільність зустрічала і хор і його діріґента. Українська пісня подана була Котком у такій красі, що ентузіязм нашої суспільности був цілком оправданий. Появилися про цей хор в часописах наших, наших сусідів, а також заграничних довші й коротші рецензії — одначе всі вони оберталися головою около виведення самої пісні. Але хто цей Котко? Хто його співаки? Як цей хор повстав і які фази до нинішн. дня він пережив? Про це мало хто знає. Тому я рішився подати нашій суспільности коротку історію хору Котка: початки хору, перші його виступи на Галицькій Землі, тріюмфальний похід його пісні, нещасні Заліщики, розпад хору і пізнішу його долю, його реорганізацію, теперішні його виступи і наміри хору на майбутнє.

Дмитро Котко, літ 34, походить з хутора Балки в таврійській губернії на Вел. Україні, в семі чисто української. По укінченні гімназії вступає до духовної семинарії, одначе по кількох місяцях виступає і йде на учителя каліграфії й рисунків, але й цей фах йому не до вподоби. Його потягає спів і музика. Кидає учительство і закладає в місті Пятигорську хор, котрим проводить один рік. З Пятигорська їде в Харків учитися дальше музики, де рівнож закладає хори. По короткім побуті в Харкові переїздить у Москву, щоби в музичному інституті докінчити свою музичну освіту. В Москві заскочила Котка світова війна. В 1927 р., коли більшовики опанували Москву, Котко з офіцерською школою брониться 3 дні в Кремлі. Опісля їде в Київ служити своїй державі. В 1919 р. вступає до війська У. Н. Р., а в 1920 р. враз з тисячами козацтва опиняється в таборі інтернованих у Ланцуті. Всі табори інтернованих козаків — чи це було в Тарнові, чи у Вадовицях, чи в Петрикові — мали свої хори, але з ліквідацією табору вони розсипались, а їх діріґенти, як прим. Тележинський, Куліш, Кальмуцький, обняли посаду дяків на Волині. Одинокий хор у Ланцуті під проводом Котка не впав по ліквідації, але з меншим або більшим доповнюванням співаків передержав до нинішнього дня.

Хор Котка співав спершу тільки в таборі: розважав піснею полонене козацтво або коли якась заграницна місія приїхала оглядати табор, тоді на прохання управи табору Котко збирав своїх співаків і перед делеґатами виступав з нашою піснею. Як пташина замкнена в клітці береться до дротів, щоб добутися на волю, так і Котко зі своїми співаками нидів за дротами, а думка у нього одна: якби то дістатися з хором і піснею на світ, між своїх людей. Пляни у нього далекі: передовсім-же подати нашу пісню в її імпозантній красі своїй суспільности, а опісля виїхати за границю. Але це довгий і тернистий шлях. Не сподівався Котко, скільки перепон матиме на своєму шляху, поки його мрії стануть поволи здійснюватися. Співаки не вірили в успіх, треба було кожного поодиноко переконувати. Але по довгих ваганнях і перипетіях шістнадцятка співаків під проводом Котка, одержавши нарешті в 1922 р. волю, дістає дозвіл виїхати, хоч, правда, тільки на Помор'я і в Познанщину.

Шіснадцятка не була леґалізована, не мала ніяких документів на уряджування концертів. На кожний концерт треба було добувати окремий дозвіл, який не так легко діставався і нераз бувало так, що хор, очікуючи дозволу на виступ по кілька днів, у сірих шинелях, голоді і холоді виглядав свої очи за висланим делеґатом, що він привезе: дозвіл чи заборону. Доля неначе насміхалася з них. Одначе віра в кращу майбутність навіть в найтяжчих днях горя й розпуки: коли Котко зі своїми співаками мешкав у зимних театральних гардеробах, коли співаки спали на кріслах, а цілою їх денною їдою був мочений оселедець — не покидала їх ні на хвилю.

Сам Котко і його співаки не володіли зовсім польською мовою, так, що з цього приводу приходило часто до комічних сцен. Коли прим. в одній містечку на Помор'ю проспівали вони вже кілька пісень по польськи, приступає посадник міста до Котка і просить, щоби його співаки заспівали якусь польську пісню. Можна уявити собі здивування Котка, а ще більше того посадника, коли він довідався, що вони вже проспівали не одну, а кілька пісень! Значить — вони вимовляли польські слова так, що поляки не пізнали своєї пісні...

В 1924 р. одержує Котко в Торуні дозвіл на концерт хору в цілій Польщі, не виключаючи й Галичини, куди вїзд інтернованим козакам був суворо заборонений. Перший концерт на Галицькій Землі відбувся дня 24. вересня 1924 р. в Перемишлі. З якими думками їхав Котко і його 16 співаків у Галичину? З одної сторони радість, що їде до своїх, з другої тремтіння серця, як приймуть його пісню свої. Він добре знає, що галицькі українці — музикальний народ. От і саля Народнього Дому в Перемишлі. На салі Прозоровський і Тимченко прибирають сцену. Стукають, прибивають, що треба. Аж входить на салю голова Народнього Дому і питається просто: „А, панове, звідки і що тут робите?“ — „Ми з хору Котка й уряджуємо для хору сцену“ — „Що за Котко, що за хор? Тут не такі хори співали тай не виступували по сцені“. Обернувся і вийшов. Вечером концерт. Гураган оплесків несеться по кожній пісні, публика сидить наче зачарована, один на одного поглядає і з дива не може вийти. Це наша пісня? Публика не хоче виходити з салі і сиплються в безконечність наддатки. А той сам голова, котрий сказав, що тут не такі хори співали, приступає до Котка, мовчки стискає йому руку і просить: „Лишіться на завтра!...“ Але на другий день хор концертував уже в Самборі.

Так то проломано перші леди: першу позицію в Перемишлі здобуто з такою бравурою, що як на другий день Котко зі своїми співаками заїхав до Самбора, саля вже не могла змістити гостей, а оплескам не було кінця. І починається тріюмфальний похід хору по всіх більших містах Галичини. Співаки вже не голодують, убрані гарно, суспільність радо приймає їх у хату на кватири. З поліпшенням матеріяльним хору прибувають нові співаки, між іншими й відомий в майбутньому Давиденко і Петро Євсевський. Це булаб перша фаза історії хору Котка.

Проспівавши зі своєю шіснацяткою по більших містах, Котко, щоби збільшити свій музичний репертуар, рішився замінити хор мужеський на мішаний. Двомісячний відпочинок, підчас котрого Котко переорганізував свій хор. Коли знову розпочалось концертове турне, Хор мав уже 47 осіб. З таким складом Котко обіздить цілу Польщу, виступаючи по більших містах, як Варшава, Вильно, Познань, Краків, Лодзь і т. д.

Як у кожній організації — хором управляла управа, в склад якої входили Котко як голова і діріґент, його заступник Євсевський, адміністратори Давиденко і Тимченко, староста хору Леонтович і кількох співаків. Коли слава хору Котка рознеслася широко по цілій Польщі, коли про нього заговорили німецькі часописи на Шлеську, зголосились до Котка ріжні концертові бюра та імпресарії з предложенням на виїзд хору в концертову туру по Німеччині. Умови були доволі добрі, тільки одну вимогу поставив імпресарій: щоби хор складався з 35 осіб, виключно співаків, без ніяких адміністраторів, бо їм нема що робити в Німеччині. Для цього треба було зліквідувати адміністраційний апарат (7 осіб) і кількох слабших співаків. Ніхто не хотів хору кидати, а їхати всім було годі. От і тоді розвалився хор на дві части. Це все сталося підчас півторамісячного відпочинку хору в Заліщиках літом 1926 р. Фонди хору вичерпались тоді зовсім, так, що по розвалі як одна, так і друга частина хору лишилася без засобів до життя. Співаки бідували знова, як колись, коли, вирвавшись із табору в Ланцуті, йшли в світ піснею добувати славу. Це булаб друга фаза історії хору Котка.

Відпавша більша частина під проводом Євсевського і Давиденка, обїхавши деякі міста Галичини і Шлеська, виїхала в турне до Німеччини. Але по кількох місяцях Євсевського покинув хор і вернув у Польщу до табору в Каліші. За ним пішло з хору ще кількох. Тепер цей хор (16) співає на дошках кращих кабаретів у Німеччині.

Сам Котко по розпаді не впав на дусі, не заломив рук, але з питомою собі енерґією взявся поставити новий хор. Це праця дуже тяжка. Вчити співака, котрий поза голосом, що йому Бог дав, інших ти тільки людина з залізною волею. Інданих немає — нелегко. Це може робити, інший давно був би зневірився. Але Котко — це людина праці; хор, спів — це його життя. Нерідко можна його бачити над раном, як укладає ноти. Сьогодні хор Котка має знов 32 співаків (12 жіночих сил і 20 мужеських), прибувають ще й нові сили. Вертають і деякі старі співаки з Німеччини. І коли Котко уважатиме, що хор знова стоїть на вершку своєї сили, то придбавши новий репертуар, в половині грудня цього року загостить знову до Львова, щоби опісля по концертах у більших містах Галичини й Польщі виїхати в турне до Югославії і дальше в світ. Це булаб третя доба хору Котка, що викресав стільки любови до української пісні серед нашого народу.

Свящ. Ол. Гвоздецький.

МІН. ЗАЛЕСЬКИЙ ВИЇХАВ ДО ЖЕНЕВИ.

Варшава, 29. листопада 1927.

Нині виїхав до Женеви мін. закорд. справ Залеський у товаристві гр. Тарновського шефа секції міжнар. інститутів, радн. Шумлянковського, радн. польської амбасади в Парижі Арціщевського і інш.

АРЕШТУВАННЯ ПОС. ДИМОВСЬКОГО.

Варшава, 29. листопада 1927

На основі розпорядку слідчого судді арештовано бувш. соймового посла Тад. Димовського, члена ХД і президента „Розвою“. Проти Димовського вплинуло останніми часами богато донесень кримінального характеру.

КАБІНЕТНА КРІЗА В РУМУНІЇ.

Париж, 29. листопада 1927

„Матен“ подає з Букарешту, що Вінтілі Братіяну не вдалося утворити кабінету. Місію утворення нового кабінету одержить Тітулеску. Він старатиметься створити кабінет під власним проводом або провідника нац.-сел. партії Маніу.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88 і пів при знижковій тенденції. Банк Польський платив за долара у готівці 8·85, за Ню Йорк 8·89, Льондон 43·38, Цюріх 171·45, Париж 34·90, Брукселє 24·8[illegible], Медіолян 48·44, Амстердам 359·35, Праґа 26·35, Штокгольм 239·60, Копенгаґа 238·35, Осльо 236·20, Данціґ 173·70, Відень 125·41, Берлін 212·12, Канада 8·88.

Збіже.

Пшениця двірська 48·00—49·00, пшениця селянська 46—47·50 жито 38·25—39·25, ячмінь бровар. 38·00—40·50, ячмінь на мливо 34·75—35·75, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 33·25—34·25, кукурудза румунська 33·50—34·00, бараболі рафовані 6·50 7·25, фасоля біла 45—55, фасоля кольорова 40·00—50·00, горох пів-вікторія 60—66, горох полевий 40—50, бобик 34·50—35·50, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 37·00—39·00, льон 68·00—71·00.

НОВИНКИ.

— **Вечір у честь Кобилянської в Коломиї.** З Коломиї пишуть нам: Заповіджений у Коломиї на день 8-го грудня вечір у честь О. Кобилянської, який звеличить своєю присутністю сама Ювилятка, відкладений, з причини від Комітету незалежної, на кінець грудня, імовірно аж на 26-го. Точний речинець вечора буде ще оголошений.

— **Рвут у митрополита Андрея Шептицького,** заповіджений на 1. грудня ц. р., ізза непередвиджених причин, представлених деякими позагалицькими єпископами, невідбудеться.

— **Підвишка почтових оплат.** З днем 1. грудня ц. р. обовязує зміна тарифи почтових і телеграфічних оплат. У внутрішньому обороті лист до ваги 20 гр. буде коштувати 25 сот., понад 20 гр. до 250 гр. 50 сот., від 250—500 гр. 80 сот. Почтова картка буде коштувати 15 сот., друки до 25 гр. 5 сот., 50 гр. — 10 сот., 100 гр. 15 сот. Поручений лист буде коштувати 40 сот. Лист експрес 80 сот. В заграничному обороті оплата за листи до ваги 20 гр. буде виносити 50 сот., а до Австрії, Чехословаччини, Румунії та Мадярщини 40 сот. Почтова картка 30 сот., а до вичислених держав 25 сот. Поручені листи 50 сот. Листи експрес 1 зол. Тарифа телеграфічна буде виносити: від слова звичайної телеграми 15 сот., від пильної 45 сот. Основна оплата 50 сот.

— **Програма конференції гр.-кат. епископату.** Конференція гр.-кат. епископату, що почалась упора 29-го листопада продовжуватиметься щоденно до суботи 3-го грудня включно. У середу 30-го учасники конференції відвідають в г. 15 і пів церкви та манастир ОО. Василіян. У четвер в 18 г. — Академія в Духовній Семинарії в честь епископів. У пятницю в г. 16 привитання Владик сиротами в захоронці СС. Василіянок. У суботу в 11 і пів оглядини Нац. Музею, а 15 г. відвідини манастира

...Ремингтористів, г. 17 привитання є... учениками гімназії СС. Василі... У звізію — як каже програма — ...ференція закінчиться в год. 10. Пон... Службою Божою в катедрі ...в присутности всіх Преосвяще... епископів. Похід на Службу Божу і ...на молебен. По Службі Божій ...присвячені епископи благословлять ...з бальону Митрополичої палати.

— **Наш телефон — сенсацією.** Перед ...днями наша редакція вкінці одер... телефон (ч. 29-41). Сталося це після ...літ нашого пробування під опі... крилами польських властей. ...одержанні нам телефону викли... сенсації нотатки в поль... і жидівській пресі. Стилізовані ...так, що вібито наше недбальство ...редакційного телефону бу... його відсутности. Це при... нас кинути дрібку світла на цю ...справу. Отже перш усього ...ствердити, що наш редакцій... телефон в дні 18. грудня 1918 р. „за... польська військова влада, ...виставлено відповідну посвідку ...„зайвих формальностей". Від того ...протязі цілих літ ми не могли ...телефону. Через цілий 1919 ...наша редакція не фунгувала, бо ні... не можна було добитися до... на видавання щоденника. В 1920 ...дозвіл на видавання що... під назвою „Громадська Дум...", якій кілька разів до 1923 року му... свою назву після довших пе... у видавництві наслідком система... закривання в означених і нео... відступах часу. До тогож в то... на телефон треба було мати зго... військової влади, про що ми, постій... не могли навіть мрія... в справі одержання телефону ...в 1922 р. і вони протягнулися ...листопада 1927 р. Шість літ тре... ждати при безнастанних при... й інтервенціях на таку дрібницю ...телефон. Постійно обіцювано нам від... телефону, відкладано це з мі... на місяць, з року на рік. Вкінці ви... як причину перетяження каблів ...Справді, наша редакція ...була єдиним унікатом у цілому сві... під оглядом, але чи наша в тому ...? Без сумніву, є це сенсація, але ...специфічного покрою, якої ав... і спричинниками є не ми.

— **Український епископ для Бразилії.** ...орган оо. Василіян „Пра...", що по його інформаціям греко... для бразилійських укра... стало актуальною справою і небав... сподіватися іменування гр.-кат. ...для Бразилії. Є догад, що у... епископом для Бразилії буде ...з тамошних Василіян.

— **Американські українці на жертви по...** ...в „Америці": Українці в мі... Па., де посадником є украї... зібрали 1. листопада п. р. на ...(тег-дей) понад 1.000 долярів для ...в українській Галичині.

— **Вибори в американських містах.** Не... відбулися вибори в 50 більших мі... Злучених Держав. Боротьба відбу... між республиканською і ...партіями. В місті Філя... посадником став кандидат респу... партії Геррі А. Мекій. З го... партії вибрано 7 суддів. У... Юрій Самбір одержав 80.275 го..., але до вибору бракувало йому ще ...голосів.

— **Всячина.** В „Пратер Прессе" ...поміщена замітка про О. Кобил... з приводу 40-ліття її літературної ...; в ч. 323 тогож органу поміще... про нові українські календарі ..., Українського Голосу, Червоної ..., Діла); в ч. 324 — про нове ...Українського Громадського Ви... Фонду в Празі п. з. „Проф. ...Вовк: Студії з української етно... та антропольоґії" (Прага 1927 ст. ...). — „Podebradske Noviny" ...має від січня ц. р. ...рубрику п. з. Ukrajinska ..., яку веде Василь Бибик. В цьому ...подаються короткі вістки з укра... життя, зокрема спростовуються ...вигадки про Україну й ..., поширювані в чужинній пресі. ...відділі подається й постійна ...українського життя в Подєбрадах. ...Podebradske Noviny з 2-го ...вийшла Ukrajinska hlidka" ...трилогою — з передруком ...„Діла" в справі процесу Шварц... п. з. „Перед світовим трибуналом" ...С. Петлюри.

— **...історії.** Вчора засудили у Льво... двох ошуканців, що літом ...одержали із головно... 18.500 зол. на підставі ...переказів. Є це два урядовці ...Прабарек і Камінський, що ...прибраним прізвищем Ма... його імя вони буцім-то пере... гроші і самі їх відберуть на ... Плян удався, гро... Драбарек закопав свої гроші ...на цвинтарі в Люблині, ...так довго бавився аж себе

вразив. — 2 міс. дістав львівський еме... рит Глінський, який ще 1923 та 1925 р. виступав як урядовець і набрав різні гроші від різних товариств.

— **Нема термометрів.** Московська преса жалується, що „не тільки у приватних громадян, але навіть по шпиталях нема термометрів". Коли так важко спровадити їх із Німеччини, то може легше переносити зиму, коли не знаєш, чи на дворі великий мороз.

— **Змарновані таланти.** Львівська преса повідомляє про арештування трьох українських студентів, що фальшували 20-золотівки та урядові документи. Головним майстром був 22-літній Іван Івануців із Равщини, що робив рисунки банкнотів і замісць залізної плити вжив до цього шкіру з підошви. Печатку м-ства військових справ підробив він так вручно, що важко її відріжнити від правдивої. Ця печатка помогала Івануцові та його товаришам Яр. Курдидикові та Мих. Беньков. ві їздити залізницею за знижкою. Всі вони мешкали на вул. Шептицьких 42. як субльокатори.

— **Сільські парубки — бандитами.** У Самборі закінчилась розправа перед присяжними суддями за грабіжницький напад на пароха Мельника. Чотирох парубків із Берегів, із зброєю вдерлись 15-го серпня у ночі до хати пароха і сильно його побили та покалічили. Два ватажки цього нападу Степан і Іван Децик засуджені доразовим судом уже 6-го вересня на шибеницю, перемінену наслідком помилування на 18 літ вязн. Два їх спільники Макар та Созанський дістали 28-го п. м. по 5 і пів літ важкої вязниці.

— **Бандитизм.** Піймали двох бандитів, що напали на дім коршмаря Шіфмана в Ришковій Волі. Один із них Суровий при 28 роках має вже за собою 8-літню вязницю за крадіж і 5 міс. за мантійство. Найцікавішою є його заява, що арештований за влом у Перемишлі, був звільнений за кавцією 15.000 зол.

— **Арештування редактора „Світла".** Дня 26. листопада п. р. арештувала львівська поліція Івана Хабу. Крім цього поліція арештувала Панька Крайківського і Володимира Сороневича, обох з „Робітниче-Селянського коміт. несення помочі жертвам повені".

— **Гумор відживає.** Зачуваємо, що 1-го грудня появиться після кількамісячної перерви нове число сатиричного двотижневика „Зиза". Кажуть, що видавництво рішило ще раз спробувати, чи зможе вдержатись гумором.

— **Новий харківський журнал.** У Харкові пічне виходити новий журнал марксистської критики й бібліоґрафії під назвою „Критика". Журнал виходитиме під редакцією Скрипника, Хвилі, Коряка, Степового, Тарана й Кулика. Він буде освітлювати теоретичні і практичні питання сучасного мистецтва, літературної критики й бібліоґрафії. Особливу увагу зверне журнал на художню літературу. В журналі будуть відділи з питань театру, музики, живописи та архітектури. Перше число вийде з початком грудня.

— **Український театр на Кубані.** В Краснодарі зорганізувався український театр. Трупа складається з київських та одеських акторів. Сезон відкривається песою „Республика на колесах".

— **Новий „безсмертний".** Французька Академія вибрала на місце недавно померлого комедіописця Роберта де Флерса, історика Люї Мадлен. Його контркандидатами були: комедіописець Трістан Бернар та лікар Де Флері автор численних творів психольоґічно-медичних. Мадлен дістав 18 голосів проти 9 за Флері і 4-ох за Бернар. Новий „безсмертний" родився 1871 р. Його перший твір присвячений Фуше. Відома його велика книжка, „Рим за Наполеона" і двохтомова „Історія революції" перекладена на різні мови. Підчас останньої війни Мадлен був прикомандований до головної кватири і збирав матеріяли, які використав у пізній знані книжок. Є він теж послом, членом республиканськo-національного союзу.

— **Син Толстого і фільма.** Син Льва Толстого Ілля Толстой запротестував перед американською фільмовою фабрикою „Метро-Гольдвін-Маєр" проти перерібки „Анни Кареніни" під заголовком „Кохання". Він відкинув гонорар 5000 дол. за дозвіл на цю перерібку і відповів, щоби імя його батька зняли із заголовку, тому, що згадана фільма нарушує память великого письменника.

— **Рекорди.** У паризькім процесі проти ватаги польських бандитів присяжним суддям поставили 846 питань, на які вони мали дати відповідь. — У Льондоні один робітник отруївся 75 таблетками аспірини. Лікарі при секції тіла рішили, що його організм був вімково видержаний на вплив аспірини, бо нормально досить 25 таблеток, щоби спричинити смерть.

— **Ватикан модернізується.** Цими днями перевели в Ватикані загальну розпродажу всіх коней і повозів. Відтепер і в самім Ватикані і поза його мурами всі його достойники виїжджатимуть тільки авт...

— **Чудацький податок.** Вищий краєвий трибунал у Відні рішив, що лікарі повинні платити податок також за дарунки які одержують від своїх пацієнтів. Відомо, що до нині ще не щез дивний погляд між суспільністю буцім-то лікареві не можна платити гонорару так само як адвокатові або вчителеві. Є ще пацієнти, які соромливо вкладають свому лікареві у жменю коперту із грішми і є лікарі, які не зважились би заглянути в коперту раніше, ніж пацієнт вийде з кабінету. Правда, що ця звичка вже щезає щораз більше, але правда також, що лікарі дістають ще вічно дарунки замісць грошей, але більша тому, що їх пацієнти не в силі віддячитись за поміч рівновартною сумою гроша. Тепер австрійська влада шукає собі нового клопоту; домагається від лікарів, щоби вони втягали в суму своїх доходів ціну одержаних дарунків, а від пацієнтів, щоби вони оцінювали ці дарунки і теж їх зголошували. Прошу уявити собі лікаря, який дістане 10 пляшок вина а є антиалькоголіком або пачку цигар, а не курить. Такий дарунок є для нього безвартісним, а для пацієнта та податкового урядовця має крамничну ціну. А образи, якими обдаровують завсіди артисти своїх лікарів, оцінюючи їх нарівні із своїм талантом, який часто видається їм геніяльним! Ні; таки пора би придумати якийсь ...тий автомат на визначування податків.

— **Світова всячина.** У Льондоні почалась конференція міжнародного союзу „Геть із війною". Делєґатом Франції є Анрі де Жувенель, Німеччини фон Ґерлях, Італії Нітті. — У Копенгаґені помер один із найвизначніших данських малярів Туксен. — Болдвін не хотів прийняти делеґацію вуглекопів із Ульстера, що прийшли пішки до Льондону, щоби звернути цим загальну увагу на свою біду. — На Цейльоні пошесть чуми; кілька осіб померло. — Між Англією і Німеччиною почались переговори в справі скасування віз між обома державами. — Італійський уряд призначить нового посла в Бельгії, з огляду на те, що бельг. кабінет не має ні одного соціяліста. — Мексиканська палата прийняла проєкт закону, щоби продовжити уповноваження президента республики на 6 літ замісць 4. — Муссоліні передбачує вплив лівих партій при найближчих виборах до парляменту у Франції, Німеччині та Анґлії. — Хірурґ, що оперував Братіяну зранився підчас операції і сам мусить перейти операцію. — Спол. Держави вже нині обчислили, що 1930 р. матимуть 124 міл. душ. — Сербський патріярх 80-літній Димитрій має намір зріктись свого становища і провести решту своїх днів як чернець на Атонській горі.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією ... Стадника (вул. Шашкевича).
Перерва по причині виїзду на провінцію

Міський великий театр:
1-го „Паґаніні" оперетка Ф. Леґара.
Початок 7:30 вечером.

Кіна.

„Палас": „Заказана дільниця Альжиру".
„Лев": „У царстві зеленого дракона" з Льон Чанеєм.
„Апольо": „Зов моря".
„Фатаморґана" „Фаворита Ротшильда".

Дописи.

БРОДИ. (Невдале хлібоїдське збіговище). Дня 7. листопада п. р. бачили Броди комедію, або іншими словами: хлібоїдське збіговище, скликане відомим Чорненком. Тому, що на це збіговище ніодно порядне товариство не хотіло відступити салі, той буцімто „повітовий зїзд" відбувався, як по йому й личило — у місцевім шиночку Вебера. Цілий зїзд творив десяток хрунівських типів, другий десяток у тій компанії творили гідні їх собрати, кольоністи-мазури. Коли численні в той день у місті наші селяни довідалися, що буде хлібоїдське віче, гурмою посунули на це безплатне видовище. Перший забрав слово непевним голосом Чорненко і запропонував присутнім вибрати предсідником зборів голову УНС-а на Брідщину, яким є (слухайте, люди добрі!) кольоніст-мазур Патох. Коли наші селяни таке почули, не вірили просто своїм вухам! За внесенням Чорненка піднеслися ледви 8 руки кольоністів-мазурів, решта кольоністів-мазурів і нечисленні хруні сиділи похнюплені, збентежені, мовчки. Наші селяни заявили, що предсідником хочуть мати селянина з Лешнева і голову Повітового Нар. Комітету п. Олександра Вислоцького. Коли Чорненко побачив такий вислід голосування і такий настрій на салі, зачав крутити, що, мовляв, предсідника вибирати вже не треба, що п. Вислоцький проводити віча не може, бо він учасник і що головою зборів може бути тільки мазур-кольоніст і унсівець в одній особі. Патох. Просить отже Патоха, щоби головував зборам і на секретаря покликує секретаря сельробівської партії Федуна, а він, Чорненко, буде реферувати. Тепер забрав голос п. Олександер Вислоцький і запитав Чорненка, чи справді мазур-кольоніст Патох є головою брідського УНС-а. А коли Чорненко заявив, що так, п. Вислоцький запитав з черги, що воно таке за чудасія той цілий УНС. Колиж Чорненко цинічно й отверто признав у відповідь на це, що УНС— це польсько-мазурсько-„руська" та ще віби й українська партія, зчинився такий крик і шум, що мазурі і хруні стали одинцем зматікувати попід столи. Оставших ще кількох своїх приятелів Чорненко зачав успокоювати і кричав до присутніх, що вже не буде дальше відбуватися політичний зїзд, тільки чисто господарська нарада. Потім став плести пяте через десяте: говорив про розплодові стайні, расові бугаї, ще більш расові свині і т. ін. Але присутні не хотіли такого „знавця" господарства слухати і п. Вислоцький в ядерних словах завізвав присутніх до організації під стягом одинокої національної партії, якою є Українське Нац.-Дем. Обєднання, пояснивши при цьому, що таке УНС і яка його роля в політичному життї Галичини. Тепер Чорненко відгрожується, що небавком скличе в Бродах „велике" унсівське віче. Думаємо, що воно буде мати такий самий вигляд, як цей їх „зїзд" в дні 7. п. м. Зрештою про це теж напишемо. **Присутній**

Комуністичний процес у Луцьку.

Розправа проти 57.

В дні 28. листопада п. р. зачався в Луцьку процес проти 57 осіб, обвинувачених у приналежности до комуністичної партії Західної України. Обвинуваченим закидається різні конспіративно-антидержавні вчинки, зокрема організацію заговору, якого метою було відірвання Волині від Польщі. Вік обвинувачених хитається між 20—30 роками. По національности є 47 українців і 10 жидів. Усі обвинувачені — письменні (нема ані одного анальфабета). Характеристична річ, що в часі оправдування персоналій більша часть обвинувачених заявила себе безвіроісповідними.

Розправа, яка потреває довший час, і до якої покликано богато свідків, викликала в Луцьку і взагалі на Волині значне зацікавлення. Провідником трибуналу є суддя Поповський, вотують судді Стоменський і Бобковський, секретарює Сологуб, обвинувачує підпрокуратор Кодецький. Боронять адвокати д-р Ляндав з Перемишля і д-р М. Глушкевич зі Львова. Третього оборонця, посла Підгірського, виключено з лави оборонців на внесення прокуратора (по думці 44 ст. карного поступовання, нібито як відомого з протидержавної діяльности).

В першому дні розправи відчитано акт обвинувачення.

Всячина.

Мертве місто Хара-Хото. Відомий мандрівник, видатний науковий діяч, невтомний дослідувач Монголії та Тибету, учень Пржевальського, П. К. Козлов недавно повернув з подорожі по Монголії. Біля півроку досліджувала експедиція Козлова цей незвичайний край, богатий численними памятками старовини. Козлову належиться слава відкриття „Мертвого міста" Хара-Хото, що одиноко стоїть у пустині мовчазний, занесений пісками. Розкопки Мертвого міста" мають чималу вагу. Тільки завдяки Козлову про Хара-Хото заговорив тепер увесь світ. Відкриття міста дало безліч цінних експонатів — книжок, картин, і ріжних річей побуту. Деякі з них мають пятнеття тисячорічну давнину за собою. Легенда про Хара-Хото розповідає: „Останній владар народу Сі Ся, що жив у місті Хара-Хото — батир (богатир) Хара-цзянь-цзюнь, спираючись на своє непереможне військо, мав намір відбрати престіл у китайського імператора. В результаті цього почалася війна між китайським військом і військом Хара-цзянь-цзюня. Китайці примусили відступити в сько батиря у фортецю Хара-Хото. Не можна було взяти Хара-Хото приступом, — китайці відвели ріку, що напувала місто. Позбавлені води мешканці Хара-Хото викопали колодязь, але води не знайшли. Тоді батир Хара-цзянь-

ванюнь вирішив почати з китайцями генеральний бій, а сам завчасно заховав всі цінности у викопаному колодязі. Після цього він вийшов проти ворога. У рішаючій бійці Хара-цзянь-цзюнь загинув, а з ним його „непереможне“ військо і весь нарід. З тодішнім звичаєм китайське військо зруйнувало місто. В місті нічого не залишилось — воно вимерло. Кажуть, що ще й досі китайці сусідніх міст та монголи шукають ці скарби, але даремно. Високі стіни з баштами ще й тепер оточують Хара-Хото. З північного сходу насунулись на місто сипучі піски, засипали мур і навіть досягли середини міста. Все тут тихо й мертво, сліди людського життя рік-у-рік заховуються під масою безмежних пісків. Розкопини провадилися у всіх частинах міста. З ентузіязмом працювала молодь експедиції Козлова, добуваючи нові скарби для науки, знайшли тут 2500 томів книжок. Вони написані на 7-ми східніх мовах. Тисячі років тому написано ці книжки, але вони до цього часу ще цілі, бо мабуть, збереглися лише через сприятливу атмосферу в підземеллі де їх знайдено. Крім цього, була тут велика ґалерія художніх картин, полотна мальовані фарбами, найтонші прекрасні шовки з акварельними малюнками, шовковий папір з письменами. Підчас роботи експедиції „Мертве місто“ в пустині оживало. Експедиція воскресила до нового життя давню столицю вимерлого народу Сі-ся. В ріжних частинах міста знаходили бронзові залізні речі, багато кераміки, ліпні прикрашення, барельєфи, фрески і нарешті килими-унікати незрівненої цінности. Ще заки побувала у мертвому місті Хара-Хото експедиція пройшла всю Монголію де знайшла цікаві памятки старовини. Ледве чи є ще країна, що мала б на своїй поверхні та глибині так багато мертвих памятників ріжних культур. Але наука поволі примушує їх розповідати про давню давнину: дивні написи на скелях розказують мандрівникові про те, що було, численні могили то обкладені камінням, то прикрашені статуями та обелісками розповідають історію зниклих народів. Важко перерахувати все знайдене експедицією. Їй пощастило вивезти лише частину відкритих унікумів, але це вже вистачить надовго. Ось короткі підсумки досягнень експедиції. У північній Монголії відкриті й досліджені глибокі могили часів китайської династії 3 й 4 століття до нашої ери, вивчено південний Хангай, степові й пустинні частини Монголії, аж до мертвого міста Хара-Хото. Крім того, зібрано багато зразків рослин, птах, риб, знайдено надзвичайно цікаві своїм змістом монгольські та китайські письмена, малюнки на скелях, плитах і горах. Поруч цього експедиція привезла багато матеріялів про побут теперішньої Монголії. Наукові цінности експедиції передано до Географічного т-ва в Ленінграді та музею Академії Наук, де над ними працюють видатні наукові спеціялісти. — (За „Вістями“).

Відозви й комунікати.

Комунікат Союзу власників реальностей у Львові.

Подаємо до відома, що на засіданню всіх з товариств власників реальностей у Львові дня 24. ц. м. обовязуючу від 1. серпня 1926 р. збірну умову між власниками і дозорцями продовжено за згодою всіх інтересованих Товариств по день **1. мая 1928 р.**

Текст тої умови переглянути може кожний у бюрі Тов-а вул. Косцюшка ч. 1а. II. поверх.

Як відомо від 1. січня 1928 р. обовязані власники реальностей справити замісць кошів на сміття приписані маґістратом бляшані пушки. Щоби власники не впали жертвою несовісних фабрикантів — Союз війшов в умову з українською бляхарською фірмою А. і В. Заяць при вул. Оссолінських ч. 14. (напроти Зіморовича), де можна зараз дістати приписані пушки, цілі із залізної бляхи, добре поцинковані, дуже тревалі по ціні 36 зол. за штуку. Крім цього зобовязалася фірма платити 5 проц. від торгу за покватуванням на „Рідну Школу“. Гіршої тандитної сорти пушки можна набути по чужих фірмах по ціні 28 до 32 зол., одначе вони не відповідають тій якости і тревалости, на яку дає гарантію фірма Заяць. Медаль такої штуки можна оглянути в згаданій фірмі при вул. Оссолінських ч. 14.

В делегації до прав. коміс. Стшелецького в справі чищення вулиць і гостинців дозорцями на кошт власників реальностей — заступав наш Союз заст. голови д-р Теплицький, а як відпоручники в справі умови між власниками і дозорцями репрезентували наш Союз в Інспектораті Праці (Коперника 42 б) пп. О. Онисько і секретар Е. Ігнат.

Державний податок від нерухомостей за III квартал а від льокалю за IV кв. платити до кінця листопада, громадські за воду і сміття по 15. грудня, державний податок від незабудованої площі IV. рата до кінця листопада н. р.

Ще раз просимо тих власників, що досі не є членами нашого Союзу, щоби за-раз приступили в члени, а членів просимо надсилати вкладки. — За Виділ: *Ів. Глинчак* голова, *Е. Ігнат* секретар.

До Всіх Торговельних і Видавничих Інституцій, Усіх Мистецьких і Скульптурних Товариств, взагалі до усіх Братів Українців приймаючих своєю працею участь у розвитку народньої продукції.

Брати Українці!

Приймаючи на увагу велике значіння розвитку народньої торговлі й промислу, як головних чинників у будові свого незалежного життя, Товариство „Просвіта“ в Шанхаю створило музей-крамницю. Цей музей-крамниця повинен зібрати все, що виробляє наш народ, повинен стати зразком всеукраїнського життя, — всеукраїнської боротьби за своє незалежне й рівне місце серед народів світа, — зразком котрий буде живим чинником у ділі освіти десятків й сотень тисяч братів українців закинених на Далекий Схід і зведених до стану етнографічної маси, стану гною на полю народів на землі, де вони тепер живуть, — зразком — доказом, що наша боротьба, наше життя не слова на папері, а дійсність — живий доказ слушности й гідности наших народніх ідей і змагань. Крім цього, цей музей крамниця буде першим кроком звязку з народами Сходу.

Приступаючи до переведення в життя завдань нашого музею-крамниці, Т-во звертається до Вас, брати Українці з великою й поважною просьбою надіслати нам усе, що є у Вас найгарнішого з народніх виробів і тим допомогти Т-ву виповнити свої народні обовязки.

Усе це, великого значіння добро, просимо надсилати через Матку-Централю у Львові. При надісланню просьба вказати грошеву вартість краму. Цей увесь крам буде виставлений для огляду з вказівкою місця, інституції й особи, що виробила ці річи, чи торгує ними, і буде продаватись, а гроші будуть надсилатися тому, хто цей крам прислав. А увесь чистий прибуток з музею-крамниці піде на культурно-просвітну працю Т-ва і на „Рідну Школу“ в Галичині і інших місцевостях. В заміну Т-во пропонує своє посередництво з фінським і японським ринками, як відомо усім, богатими виробами чаю, шовку, тощо.

Надсилаючи цю свою просьбу, Т-во „Просвіта“ в Шанхаю вірить, що брати українці зрозуміють всю вагу такого Музею-Крамниці і негайно надішлють усе, що зможе причинитися до завершення такої поважної справи.

Шанхай, дня 24. жовтня 1927 р.

Д-р М Гірняк вп. голова. *Панченко вп.* секретар.

Адреса: Ukrainian National Association „Proswita“ 11. Kiukiang Rd. (office Dr. Panchenko) Shanghai, China.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Евген Рудий: **Більше засоромився, як залюбився**, комедія в 2 діях. Тернопіль, ст. 13

ЖУРНАЛИ:

Promethée (французькою мовою), орган національної оборони народів Кавказу, України та Туркестану. Париж. Листопад, ч. 12. Зміст: 10 роковини радянської влади. Вбивство українського отамана Петлюри. Головна помилка. Радянський уряд і комуністичний інтернаціонал. Большевики і проблеми дня. Огляд економічного життя в Туркестані. Лист із Грузії.

Народня Просвіта, часопис присвячений справам позашкільної освіти. Листопад-грудень, ч. 9-10. Зміст: М. Галущинський: З нагоди місяця „Просвіти“. Світова конференція в справі освіти для дорослих у 1929 р. Ст. Сірополко: Перекладна діточа література. Свято української пісні. Нові видання Т-ва „Просвіта“.

Аматорський Театр, орган Театральної Комісії при Гол. Виділі Т-ва „Просвіта“, ч. 9-10. Листопад-грудень. Зміст: А. Будзиновський: Вправи (докінчення). М. Р.: Дещо про японський театр. І. Олексин: Режисерські вказівки до пєси „Невольник“ Кропивницького. З літературно-театрального мистецтва. Дописи. Хроніка. Вистави драматичних гуртків. Нові пєси.

Літопис українського друку, орган державної бібліографії УСРР, ч. 46. 19. листопада.

Державна Нація. Неперіодичний збірник, листопад 1927 р. Зміст: На еміграції. П. Новоярський: До переоцінки вартостей. М. Сціборський: Шлях Націоналізму. Дм. Андрієвський: „Статут“. Райнольд Зейберг: Думки про майбутнє Европи. В. Новеет: Два жовтня. Інж. К. Л. Костарів: Проблєма націоналізації. Д. Д.: До завдань Українського Націоналізму. М. Грива: Відповідь Сосюрам та Назарукам (вірш). Огляд журналів. Націоналізм і патріотизм Д. Донцова. М. Омелянович-Павленко (старший). Заміти до статті Р. Ярого.

Проблєми теплотехніки, орган київської науково-дослідчої катедри теплотехніки. ч. 1, 2 і 3 (липень, серпень, жовтень) 1927).

Slovansky Prehled, ч. 9. листопад.

Учительське Слово, орган „Взаїмної помочі українського учительства“, ч. 12. грудень.

Український Еміґрант, орган Т-ва опіки над українськими еміґрантами у Львові. ч. 6. 15. листопада.

Господарсько - кооперативний часопис, орган Ревізійного союзу українських кооператив, ч. 47, 23. листопада.

Службовик, орган Союзу українських приватних службовиків, вересень-листопад.

Молоде Життя, часопис українського пласту, ч. 8. 15-го листопада.

Наша Земля, літер. і сусп.-політ. журнал. Ужгород, ч. 10, 25. листопада.

Євангельський релігійно-просвітний часопис. Коломия, ч. 21, 7. листопада.

Духовний Сіяч, церк.-народній ілюстр. тижневик. Варшава, ч. 43—44.

Братський Вістник, орган українського католицького братства в Віннінеґу, ч. 1 і 2, вересень-жовтень.

Przegląd Społeczny, miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dzeckiem. Rok 1. Nr. 1. Lwów, listopad.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Озірна:
1.XII. Запорожець за Дунаєм.
2.XII. Майська ніч.
Тернопіль:
3.XII. Циганка Аза.
4.XII. Гейша (премієра), перший раз на українській сцені в Галичині. 993 4-?

Український Комітет Допомоги жертвам повені на м. Львів прохає Високоповажані Пані прибути на засідання, яке відбудеться 1-го грудня ц. р. в 4-ій год. попол. у домівці „Марійського Товариства Пань“ при вул. Бляхарській ч. 11, II. пов. Предметом нарад улаштування прилюдної збірки дня 11-го грудня н. р., на яку Комітет одержав позволення поліції. 1004 2—2

На „Рідну Школу“ зложили: Вп. Товариство „Дністер“ 100 зол. місто вінця на домовину свого віцепрезидента бл. п. д-ра Теофіля Кормоша, Вп. п. Д. Коренці 20 зол. для вшанування памяти бл. п. д-ра Теофіля Кормоша. — Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 999а)

Сходини Делеґатури СУА. в Перемишлі. Сходини українських адвокатів і кандидатів адвокатури Перемиської делеґатури відбудуться в неділю дня 4-го грудня 1927 в год. 11. перепп. в домівці „Українська Бесіда“ в Перемишли з денним порядком: 1) Отворення сходин і вибір президії. 2) Звіт делеґата. 3) Українська адвокатура, її організація в СУА. і фахова преса — реф. д-р Роман Домбчевський. 4 Права української мови — реф. д-р Вол. Загайкевич. 5) Внесення. Після сходин відбудеться виклад адвоката д-ра Михайла Корчинського — „Загальний погляд на цивільне радянське право. *Д-р Володимир Загайкевич* делеґат. *Д-р Роман Домбчевський* референт делеґатури.